

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opravništvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

V Ljubljani, 16. aprila.

Naš predlog, ki smo ga stavili v nedeljskem listu „Slov. Naroda“ zaradi naše narodne organizacije glede direktnih volitev, našel je odmev po vsem Slovenskem. Dobili smo od raznih strani dopise, kateri odobravajo misel vseslovenskega centralnega volilnega odbora ter izrekajo srčno željo, da bi se skoraj pričelo delati.

Odličen rodoljub iz Štajerskega nam piše: „Naši nasprotniki — nemškutarji že imajo shode in pogovore, kako agitirati za direktne volitve. Kaj pa od naše strani? Mar bodemo čakali, da bodo ustavaki ves terén okupirali? Poslednji čas je, da začnemo delati. Zato z veseljem pozdravljamo tukajšnji rodoljubi Vaš nasvet o centralnem volilnem odboru, samo da bi se tudi dejansko takoj izvršil.“

Enaki dopisi so nam tudi od drugih strani došli.

Gledé na to smemo denes objaviti vest, da so se že storili potrebni koraki, da se naš nasvet tudi dejansko izvrši.

Odprto pismo

gospodu A. pl. Fladungu.

Preblagorodni gospod!

Ko sva se 26. t. m. po dokončani obravnavi v tukajšnji Vaši pisarni preprijazno ločila, ste mi rekli naposled: „zdaj me boste pa zdelovali po časopisji v „Sl. Narodu“, „Vaterlandu“ itd., a me tudi prav v srce veseli, če se kaj bére v teh listih od mene.“ — Odgovoril sem na to: zdi se mi, da bo

ta reč od vse druge strani prej prišla na dan, nego po meni... In res! Takoj čez par dni že so ženice na ulicah pripovedovale rezultat mojega zaslivanja. Od kod so to izvedele? Bila sva čisto sama; duri zaprte. Da je naji kdo pri ključih poslušal, bilo bi skor nespodobno misliti. Jaz nisem nikomur nič povedal, ker nij lepo — če je človek kakor čenčaste babe, ki takoj vse razbojnajo kar vedó. Ako bi količkaj rad natolceval, ne bilo bi mi nemogoče misliti, da ste se Vi sami pobahali gg. davkarskim uradnikom, češ kako ste me obsodili zaradi peticije. Ker je tedaj ona reč iz teme uradne skrivnosti prilezla sama na dan, sem s tem provociran, da ne smem dalje molčati. Ljudje se zgledujejo, kaj sem storil kazni vrednega? Torej terja moje poštenje, da očitno govorim. Po krščanski postavi hočem Vam storiti ljubav ter Vam napraviti „srčno veselje“, da boste v „Slov. Narodu“ brali svoje velespoštovano ime. Prav rad verjamem, da Vam more biti v resnici ustrezno, ako Vas pošteni federalistični listi omenjajo, kajti morebiti s tem upate, da pri sedanjih razmerah Vam to celo pripomoči more, da avanzirate. Bog daj, da bi kmalu avanzirali! — to Vam res privošči kar zapored ves okraj.

Dovolite zdaj naj povem tedaj kako ste me obsodili, — da bo tudi slavno občinstvo to reč moglo soditi. Tukajšnji spoštovani narodnjak France Žlindra, katerega ste ravno pred menoj na moralični tezalnici imeli, zato ker je podpise nabiral, je nazadnje prinesel peticijo tudi meni podpisat, ter jo je tukaj pustil z namenom, da bo neki pot, ki se pri meni oglašá, drugi dan jo vzel. Čez nekaj ur pa pride drug človek, katerega Vam nij

sem hotel imenovati, bara po peticiji, katero ta koj pri meni podpiše, potem jo pa sam čisto prostovoljno vzame, jo dá še nekam drugam podpisati, — in jo drug dan — ne čakaje S—kega pota sam nese v Ljubljano.

Vi pravite, da bi bil jaz imel zabraniti onemu človeku, da ne bi bil nesel peticije iz moje hiše. — Menda vsaj ne morete terjati, da bi človek Vaše skrivne misli vedel in se Vam še za briča silil. Odvrtni kjer koli se dá kaj huđega, to je res moja dolžnost vsled mojega poklica, k temu mi nij treba nič povelja. A bogme v vsi peticiji od konca do kraja ne najdem z vso domačo pametjo nobene niti najmanjše nedostojnosti; temuč le zgolj izraze udanosti, zaupljivosti in naj večjega spoštovanja do njih Veličanstva našega cesarja. Zato sem jo pa tudi prav rad podpisal. — Ako se je pa Vam ta reč tako strašno nevarna zdela, zakaj ste samo s skrivne inštrukcije poslali županom? zakaj niste prepovedi dali oklicati kakor n. pr. zaradi živinske kuge in družih enacih reči? — Anté Vam je slavna vlada vsaj kaj več vredna, nego živina, (sit venia verbo!). Zarad nevarnosti goveje kuge je bil Vaš ukaz javno oklican, semnji prepovedani; — zaradi nevarnosti peticije pa nič javnega; — a zdaj pa terjate, da bi mogel vedeti ves svet za Vaše skrivne prepovedi in ukaze ter — jih spolnovati! —

Med drugim se Vam je tudi zljubilo in mi nekoliko moralične pridige narediti. — Pravijo naši priprosti ljudje, da cekin, — če bi ga tudi pes na repu prinesel, je zmirom dober; enako je tudi krščansko posvarjenje zmirom dobra reč, naj pride iz katerih koli družih, ali pa iz glavarjevih ust, ako je le

Listek.

Na črni zemlji.

Izvirno-slovenska novela.

(Spisal J. Skalec.)

(Dalje.)

IX.

Nekoliko dni po odhodu Antonovem gre gospod Mender na močvirje k staremu Matevžu.

Jerica je ravno prišla do brega, ko se je čoln približal. Ko bi bil Anton! Pa kmalu spozna starega gospoda, ki jej je v strašnem spominu, in kakor oplašena srna zbeži v grmovje.

Mender najde hišo odprto, a nikogar doma; gre gledat okolo in najde naposled na močvirju starega Matevža.

— Ste Vi gospodar te hiše?

— Da, reče kratko Matevž.

— Govoril bi rad z Vami.

Oba gresta k bajti in se vsedeta na klop.

— Jaz sem ljubljanski trgovec Mender. Ko Mender svoje ime izreče, ostro pogleda Matevža, pa mož hladnokrvno puha iz pipe in se še ne ozre po govorniku.

— Da ne trativa časa, nadaljuje Mender; kupiti si mislim nekaj zemlje na močvirju; morebiti je na prodaj vaša hiša.

— Nij! odgovori kratko Matevž.

— Koliko ste Vi dali za to zemljišče? vpraša Mender.

Matevž po strani pogleda Mender-ja, premišljuje, potem černo godrnja:

— Petdeset tolarjev!

— In jaz Vam dam dve sto tolarjev; meni dopada ta kraj.

— Ne prodam! reče Matevž in se nemirno pomika na klopi.

— Tudi za tri sto ne?

Mender potegne iz žepa debelo možnjo ter jo vrže na klop, da zacvenkljajo križaki in zlati.

— Tri sto tolarjev! Matevž počasi ponavlja te besede, goste megle dima puhteč.

— Velja, Vaše je, za štiri sto tolarjev! Mender-ju se lice razvedri. Odpne možnjo in našteje sto tolarjev.

— Drugih tri sto dobite pri podpisu pogodbe v treh dneh.

— Že prav!

Matevž šteje počasi tolarje in jih potem zaveže v ruto.

— Samo še to bi rad, pravi zdaj Mender, da v osmih dneh se odpravite.

— V osmih dneh? Ne gre. V štirinajstih pa.

— Tedaj v štirinajstih. In kamo, vpraša Mender, greste od tod?

— Na Dolenjsko nazaj. Tam je vino. — Starec se veselo in topo namuzne.

Mender zmirom prijaznejši postaje:

— Vi imate hčer?

— Imam.

— Ni-li domá?

— Da domá; reče Matevž in na izrečeno gospodovo željo kliče glasno: Jerica!

— Imam jej nekaj poročati. Po ne-

na pravem mestu. Toda tukaj je nijste zadeli. Rekli ste: „duhovniki imate tako nezrekljivo lepo polje obdelovati, pa raji zanemarjate dolžnosti svojega poklica in se pečate s politiko, katera Vam nij nič mar.“ — Ker ste me s tem očitanjem zanemarjanja dolžnosti jako razžalili in sem ga kot prav hudovoljni napadaj od sebe odvrnil; ste na to nekako popravili svoj izrek, da mislite le mlado duhovščino, katera dolžnosti zanemarija. — No, ako je to res, hajd z dokazi na dan! naj se po pravici kaznuje, kdor koli je zanikarn. Se ve da trditev ali pa dokaz — to ste dve jako različni reči. Pravijo v pregovoru, da celo norec more več reči v eni uri trditi, nego deset modrih v sto letih dokazati. Po tem Vašem izreku razžaljen Vas pač lahko vsak mlad duhovnik vpraša: da-li se je morebiti tudi po nemarnosti duhovščine zgodila pred malo časom v Ljubljani tako ogromna goljufija pri dveh blagajnicah kar za debele tisoče? — Ravno gospodi, katerih poklic je tudi lepo polje oskrbljevati, namreč državno in občinsko premoženje zvesto nadzorovati, — se posebno — kakor je sploh znano, radi in veliko s politiko pečajo. Nihče jim tega ne zabranjuje; — zakaj bi se pa ravno duhovščini moralo zabraniti, da ne bi smela imeti postavnoprostne politične misli? — Da, duhovnik sme z ravno toliko pravico imeti svoje lastno prosto mnenje, kot vsak finančni uradnik, kakor Vi gospod glavar, kakor vsak prost državljani; kajti če živimo res v ustavni državi, moramo imeti tudi enake ustavne pravice; ne le pravice plačevati, ampak tudi pravico svoje poštene misli prosto razodeti. Če pa Vi mislite, da se to ne sme, hajd, dajte javno oklicati, da od te in te ure naprej ne velja več ustava, ampak strog absolutizem; potem se ne bomo nikdar predrznili besedice črhiniti o političnih zadevah, kakor smo n. pr. lepo tiho bili o času ministra Meterniha, Baha itd., samo da bo absolutizem za vse stranke enak! Kakor pa dandenašnji nekateri ljudje zahtevajo za eno stranko vse predpravice in vso prostost, za drugo pa strog absolutizem in silo — bogme to nij liberalno! to diši že ne več po razvpitem srednjem, ampak prav po starodivjaškem veku! —

Milovanje in smeh sta me skor silila,

sreči je bila ranjena po mladem človeku . . .

Matevž prikima.

— Mladeneč je moral naglo odpotovati in je meni naročil, naj prinesem deklici nekako povračilo za prestane bolečine.

Matevž nekaj mrmra in pokaže deklico, ki se je plaho približala na klic očetov. Potem gre v hišo, vtakne denar pod slamo v postelji in se zopet vrne. Ko zagleda Jerico, jej reče, da hoče ta stari gospod z njo govoriti, in gre na delo.

— Pojdiva v hišo, reče Mender prijazno Jerici.

Deklica uboga. Srce jej trepeče, rudečica jej polije obraz.

— Mladi gospodič, katerega sem tukaj bil našel, zapustil je Ljubljano.

Jerica se opira z roko na mizo, da ne omahne. Teško diha.

— Za bolečine, nadaljuje Mender, pošlje ti dvajset zlatov.

Mender zopet odpre možnjo in začne naštevati zlate.

ko ste rekli: da take preiskave so sicer neprijetnosti Vašega stanu; pa da ne morete nič zato, ker „treba je vrvi trdo nategnene imeti (stramm zusammenhalten), da se državno poslojje na kup ne zruši.“ — Ako so imele te besede mene dregniti: češ da sem tudi jaz izmed tistih, ki trgajo državne vezi, bi mogel takoj protestovati na vse moči zoper tako hudo razžaljenje; — pa zdi se mi bolj verjetno, da ste to samo tako za nalašč rekli, zato da je ena beseda več; — kajti vsak otrok lahko razvidi, da se s tacimi preiskavami država skup ne veže; kakor se tudi nasproti s pohlevnimi, — celo po ustavi dovoljenimi peticijami ne trgajo nikakor državne vezi. Zakaj, če bi bila zdaj država zaradi nedolžne peticije res v taki nevarnosti, je pač mogla ona nevarnost pred par leti veliko večja biti, ko se je od neke strani jako agitiralo proti takratni cesarjevi vladi. Znano je, da so celo še taki demonstrativno delali proti ministerstvu, kateri so mu bili v prvi vrsti pokorščino dolžni; — pa se vendar ne morem čisto nič več spominjati, da bi si bili Vi, ali pa kdo drugi kaj posebno jako več prizadevali za enako „stramm zusammen halten“ — da nij razpadla država.

Ker ste Vi meni hoteli moralne nauke dajati, bi se skor tudi jaz predrznil staviti Vam kako opazko iz pravoslovja. Pa obsodba Vaša se odtegne moji kritiki; ker sem se že pritožil zoper njo do višje oblasti. Le samo ene precedence, katera nij v obsodbi zapisana, in ste jo le ustno med obravnavo mimogredé izrekli, naj smem omeniti, ker zdi se mi jako zanimiva. Djali ste, da me morate obsoditi za 5 gl. kazni (toliko za moj greh) in ker nijsem hotel moža imenovati, ki je pri meni peticijo vzel, ste rekli, da moram za tega zopet 5 gl. plačati, tedaj skup 10 gld. v ubožno blagajnico. — To spominja neke stare prigodbe tam od nekod na Kitajskem. Dva sta storila hudodelstvo; oba zaslužila smrt. A je vse obstal, tedaj bo obešen. Ker pa neče tovarša B povedati, treba ga tudi še za tovarša obesiti. Torej sklene mandarin, da ga bodo hkratu na obeh konceh — za peté in za vrat obesili, ker nij imel dveh glav.

Kazen, ki ste mi jo prisodili, res nij prehuda, ali vsaj nenavadna nij, ker me že tako vsak dan zadeva. Brez Vaše obsoje treba, če ne ravno v ubožno blagajnico, pa kar na-

Jerica si pokrije obraz in bridko mrmra:

— Dvajset zlatov!

— Se ti mar zdi premalo? vpraša Mender hladno.

— Nič! nič! kliče Jerica in odbrani z roko.

Mender obledi od jeze.

— Mar misliš več dobiti po tožbi?

— Jaz, po tožbi? — Jerica izpogleda; pa kakor kažji pik jo zadene ostrí pogled Menderjev.

— Tedaj vzemi!

Mender vrže zlate na mizo in naglo odide.

— Obdržite svoj denar! kriči deklica; nazaj mi dajte njega!

Pa Mender ne sliši več njenega glasú; z nagubanim čelom hiti do čolna.

Jerica se vrže obupajoča na kolena, lomi si roki in stoče:

— O bog! da bi umrla.

(Dalje prih.)

ravnost beračem, nadložnim revčekom in bolnim siromakom dajijo plačevati. So kaj čudni ti ljudje; le duhovniku se nepremerno veliko raji s polnim zaupanjem bližajo, nego „liberalnim“ mogočnikom, ki imajo ogromnega bogastva in se toliko radi bahajo s kapitalom; — med tem ko je duhovnik pri dandenašnjih razmerah sam tako rekoč berač. In vendar

K Vašim naposlednjim, — za tacega gospoda ne kaj pristojnim — besedam, „da kadar bote Vi k meni na spoved (zur Beicht) prišli, naj storim z Vami enako, kakor ste zdaj Vi z mano storili,“ — nemam družega nič dostaviti, nego da le pridite! — morebiti je res potreba. Zanesti se smete, — Vas zagotovim, — da ne bova enako po Vaši meri, ampak vse bolj po krščansko obravnala. Pobljšanje — se ve da — boste morali obljubiti, — kajti brez tega nij vse nič.

Z vsem dostojnim spoštovanjem

L a š i č e 8. aprila 1873.

M. Frelh.

V Ljubljani 16. aprila.

Velikonočni pondeljek so naši c. kr. ustavaki vulgo nemškutarji imeli v ljubljanski kazini pojedino na čast in slavo volilne reforme. Zbralo se jih je bilo, ker so jih iz vseh kotov kranjske dežele skupaj bobnali, baje 240 glav skupaj. Med temi je bilo pa nad 200 samih c. kr. služabnikov višje in nižje kategorije, ki so morali iti. Drugi, ki so karte zastonj dobili, imeli so apetita dovolj, ker kazinski gostilničar nij na slabem glasu in znano je, da je ložje za volilno reformo dobro jesti in piti nego proti volilni reformi podpisovati se, pa zapasti sili c. kr. okrajnih paš in njihovih bričev. Govorančili so strašno mnogo, od juhe pa do zadnje čaše, t. j. od pol dveh do šestih naprej in naprej tako, da so že eden drugega dolgočasili. Predno so se vseli, zaslonili so vsa okna, in ker se v temi baje ne da govoriti in jesti, prižgali so svetilnice, in zatvornice govornišstva so se odprle in prvi je začel Dežman, za njim so prišli večji in manjši drugi, vsak je v lepi ali barbarično kranjski nemščini povedal, da se zdaj zanje začenja drug čas, ker imajo volilno reformo.

Nij moj namen, da bi celo vrsto teh govornikov in njih iz ustavovernih listov zajete, slabo prelete govore našteval. Le nekatere govore in prizore hočem omeniti.

Prvo „palmo“ dam mlademu c. kr. profesorju Aleksandru Suppanu. Ta je govoril v lepem stilu za Pruse. To se ve, da je svoj govor osolil najprej s frazami o svobodi. Potem je razlagal, da so vsi slovenski poslanci „unmündige leute“, da je Kranjsko „die südlichste mark des deutschen gebiethes, wo wir (namreč on in nemčurska svojat s c. kr. uradniki) deutsche sitte u. deutsche kultur vor der faust nationaler fanatiker zu vertheidigen haben!“ Dalje je naznanil profesor Aleksander Supan, da bo na to delal, da se oblast duhovnov popolnem uniči in naposled zakliče „ein hoch der deutschen verfassungspartei.“

Nekov drug originalen govornik sliši na urgermansko ime Golob in je doma v Šenčurji na Gorenjskem. Njemu se na vsaki besedi Slovan pozna. Nemškega se še naučil nij, ker lomil je svoj govor, poln sloveniz-

mov ali krajnizmov tako, da so celo njegovi poslušalci želeli samo eno, namreč da bi skoro končal. On je pravil, da „nema nič veselega od našega kmetskega prebivalstva povedati.“ „Möge Gott geben — je dejal s svojim kranjskim akcentom od besede do besede — dass dies anders werden möge. Wir wollen aber die ganze Schuld auf die Slovenen schieben, aber wir bleiben krainer. Krain aber hat einen einzigen Vertreter an den deutschen Thermopylen der Verfassung, den Fabricius Herrn Hyacint Thurn, den Gott leben möge.“ Toliko za probo Golobove nemščine in zgovornosti.

Dalje je vstal c. kr. predsednik deželne sodnije g. Lušin, pa je govoril celo — slovenski, nekaj na kranjsko deželo in o „spravi“. — Ali čulo se je godrnjanje in nevolja med temi pravimi in narejenimi Švabi: „was brauch'mer denn das windische da!“ — Nemškutar je vselej zaničeval in zaničuje naš jezik. — Gosp. Ertl je naduho dobil na svoje protivnike, „die reichsfeindliche clique im schnittrrok und talare.“

Nazadnje je še bivši c. kr. deželni načelnik g. Wurzbach vstal in govoril dolgo zabavljico na Hohenwartovo ministerstvo, kateremu je vendar služil. Mož bi se bil rad rehabilitiral pri nemškutarjih, da bi zopet kaj postal — kakor je sploh ogromna večina nazočih c. kr. uradnikov samo za to nazoča bila, da se tako ali tako vladi prikupe in višjo službo dobi.

Sploh: Ako pojutranjem Nj. vel. cesar postavi kacega drugega Hohenwarta na vlado, pa je ta Hohenwart količkaj energičnejši nego je prvi bil, glavo stavim, da skoro cela ta čestita jata c. kr. uradnikov ravno tako navdušeno proti načelom volilne reforme (t. j. za predrugačenje te postave) — pojeduje in napiva, kakor je zdaj za njo.

C. kr. možički, posebno oni, ki imajo pičle dohodke in niso vajeni božje kaplje, začeli so nazadnje, ko jim je vino v lase zalezlo, preveč glasni postajati in Dežman, to videč, je banket sklenil. — Dobiček od te pojedine imata samo dva človeka. Kazinski gostilničar, pa korespondent dunajskih listov, ki ima zopet gradiva za telegrame in dopise o veličini te „slavnosti.“

Važneje nego pojedovanje in popivanje pa je to, da so imeli ti c. kr. nemškutarji dopoldne volilni zbor in so baje tudi o kandidatih menili se. Vlada je pri tej priliki izdala svojo parolo in nemškutarji se bodo začeli organizirati. Vse to kaže, da bodo volitve v direktni državni zbor kmalu tukaj, torej pozor narodnjaci!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 16. aprila.

Pri pripravah za *direktne volitve* se zopet kaže razpor med raznimi strankami ustavovercev. Ministerstvo očitno na to dela, da dobi v državni zbor kolikor mogoče pokornih mamelukov, zlasti birokratičnih elementov. Dunajska klika podpira ministerstvo, ker si tako misli ohraniti svoj upljiv na najvišje kroge. Sploh bodo šli z ministerstvom vsi oni sprideni krogi, kateri so si natlačili svoje žepe kot upravni odborniki železnice in drugih delniških podjetij. Tem nij volja, opustiti mastna mesta. Nasproti stoje tako zvani mlado-Nemci, skileči na Prusijo in obnem zavidni svojim kolegam za njihove bo-

gate službe. Herbst in njegova svojat se oklepajo ministerstva, vendar se tudi oni nehte uklanjati nekakemu dunajskemu centralnemu odboru. Vendar se mi na te razpore ne smemo zanašati. Naj si bode Nemeec katere koli politične barve, ministerstvo mu gotovo da pri volitvah na razpolaganje vse birokratične sile, samo da gre proti nam Slovanom.

Gospodska zbornica se ministerstvu še ne zdi dovolj varna. Po „N. F. P.“ misli ministerstvo cesarju še nekoliko zasluženih možev (židovskih bankier-jev i. t. d.) nasvetovati, da jih imenuje za ude te zbornice.

Zoper založnice na *Češkem* vlada še zmiraj ostro postopa. Koller daje sedaj preiskavati po svojih komisarijih vse praške založnice. V smihovski že cel teden komisar vse knjige in menjice pregleduje; upravni odbor sam zahteva, da naj mož do poslednje pičice vse preišče. Dogle še nij našel najmanjšega nerada in ga tudi ne bode. Smihovska založnica prevede na leto do 1 in pol milijona gold.

Bukovinsko-dalmatinski metropolit Hackman je 15. aprila na Dunaji umrl. Mož nij dolgo užival metropolije, katero je ministerstvo vstvarjalo, da lahko na to važno mesto posadi enega svojih privržencev.

Vnanje države.

Na *Francoskem* se republikanci pripravljajo za dopolnilne volitve v narodno skupščino, ki bode 27. t. m. v Parizu in v osmih okrajih. Posebno obrača nase pozornost volitev v Parizu, kjer so republikanci v demonstracijo za od narodne skupščine terorizirano mesto Lijon, postavili kandidata Barodeta, bivšega župana v tem mestu, nasproti ministru vnanjih zadev Rémuzatu, katerega vlada podpira. Gambettova „Republique Française“ pravi, da to nij iz sovražnosti proti vladi, nego bode le pripravno, odvrniti jo od napačnega pota, na katerega so jo zapeljali slabi svetovalci. R. Fr. tu ne meri toliko na Rémuzata, nego na Dufaureja in Gonlarda, kateri je med vsemi svetovalci sedanjega vlada najbolj reakcionaren. Radikalni listi pa celo pravijo, da nobeden ud one vlade, katera neče odpraviti obsedni stan ter dovoliti amnestijo, ne more biti kandidat pariških demokratov. V okrajih še niso postavljeni kandidati, a misli se da razen Morbihana povsod zmajajo republikanci.

Na *Pruskem* sedaj praznujejo deželni in državni zbori, a druge reči zanimivajo občinstvo. Nemški listi razpravljajo potovanje cesarja Viljema v Petrograd. Mnogi mislijo, da je to potovanje novo znamenje, da bode pruska vlada podpirala rusko politiko na vshodu. Po praznikih pa dobi nemški državni zbor mnogo dela. Cela vrsta predlogov čaka na rešenje, ki se tičejo večjidel vojaštva. Iz naglice, s katero vlada te svoje načrte predlaga zboru, sodijo politikarji, da se boji, ka pri prihodnjih volitvah izgubi svojo verno večino v zboru, katera je servilno potrdila vsak, še tako reakcionaren vladni predlog. — Vojvoda brunovski se še vedno brani, skleniti s Prusijo vojaško pogodbo, po kateri bi Prusija imela višje poveljništvo čez njegovo armado, kakor ga ima na primer čez bavarsko, virtembersko, saksonsko in badensko, ter je dotično adresno deželnega zbora odbil. Seveda se ne bo mogel dolgo ustavljati pruskemu nasilju. —

Strasburški župan Lauth je bil od pruske vlade s cesarskim ukazom od 12. t. m. odstavljen svoje službe, ker je pruskemu višjemu predsedniku odkrito rekel, da le zaradi tega ostane v deželi, ker upa, da se Francozi kmalu zopet vrnejo v Elzas. Iz tega je razvidno, kako priljubljeni so Prusi ondi. —

V *angleškem* parlamentu so liberalni poslanci interpelirali ministerstvo, zakaj da pusti, da odbor Karlistov v Londonu javno nabira denar in orožje za španjski upor. Lord Granville je baje odgovoril, da so pravniki krone, katere je ministerstvo vprašalo za njih mnenje v tej zadevi, izrekli, da na-

biranje „prostovoljnih doneskov“ nij nepostavno. Mnogi listi vsled tega grajajo neprijazno postopanje ministerstva proti španjski republikanski vladi. Tako pravijo n. p. „Times“: Mnogokrat je že to neprijateljsko podpiranje tujih upornikov pripravilo Angleško v škodo. Še sedaj moramo iz enakega uzroka plačevati. Zarad tega moramo ministerstvo opomniti, da zapusti to pogubno pot katera odvrta Angleški simpatije inozemskih narodov.

Dopisi.

s — **Iz Gradca**, 14. apr. [Izv. dop.] (Narastek mej slovenskim učiteljstvom srednjih škol.) Pred nekimi dnevi je donesel „Slov. Nar.“ uvoden članek, razpravljajoč razmere slovenskega učiteljstva srednjih škol oziroma uresničenja jezikove ravnopravnosti v predavanji, tožeč, ka tudi slovensko učiteljstvo se prenemarno obnaša v omenjenem slučaju, ka premalo gleda in se trudi, da bi naša terjanja slovenščine v javnem življenji ne bila le „pia desideria“, temveč, da bi se pokazalo uže v kratkem, ka nam je s tem predmetom gola resnica, da bi se tudi dejansko kaj za to storilo. Čtečemu omenjen spis prišlo je vse iz nova na — misel, kako me je nekdan od same jeze nad mojimi profesorji iz slovenščine skoro srčni krč lomil, vidé, ka jim nikakor nij bilo mar, popustiti napake svoje stare šcole s tem, da bi bili se vsaj sami pobri noli popraviti nepopolnosti s pridnim samoukom, kar je bedasta odgoja prejšnjih časov nad njimi zakrivila — da družih slovenskih strokovnjakov ne omenjam, koji so sicer tam pa tam sloveli še zelo kot domoljubi, a o svojem predmetu z dijakom le pravilnega stavka nijso mogli izgovoriti. A v veliko radost i prid slovenskega napredka morem tukaj objaviti, ka se bode znabiti v tem, če se vlada v svojih za slovensko školstvo toliko pogubnih nakanah nekaj poboljša, na bolje obrnole in to že v kratkem po zdravem narastku, koji broji na tukajšni in gotovo tudi na bečkej univerzi precejšnje število mladeničev, pripravljajočih se za vsakotere predmete gimnazijske in realne, goječih se vsaj nekaj po zdravejih principih pedagogičnih ter vadečih se tudi mej sabo, o svojih predmetih naši govoriti. Sedajna mladina nij več le na se natvezana, da bi se poprijemala marljivejše domače znanosti, ampak tudi od zvunaj zavzema motive, ne le ovo, kar kaka starikasta nemška duša prednaša, smatrati kot vedo, ampak ponuje se jej tudi domačinov domača tvorina prebavljati. Omenilo se je uže prelopih predavanj g. dr. Kreka v prihodnjem semestru; slovenska mladina! udeleži se jih obilo sebi v prid in svoji domovini, vrlemu učenjaku našemu pa v radost!

Iz Oggerskega 13. apr. [Izv. dop.]

Drznil sem se pred nekaj časom vam svoje in tudi drugih slovanskih domoljubov nazore o regnikolarni deputaciji hrvatskega deželnega zbora opisati. Menda so bili posebni oziri uzrok, da dotični članek nij prišel. Nijsmo ljudje, ki bi morebiti hujskali ali zelo posvetovanje omenjene deputacije prehitevali ali eno stoji, namreč, da je „s korom osvete“, ki sedaj v Avstriji gospoduje, pomirjenje in nagodba komaj mogoča. Kamor se ozremo in kjer naša opazovanja dejanske stvari ugledajo, povsod vidimo one, ki so pali pri Vilagoši, kot maščevalce pred soboj. V malo

prevejanih krogih prav nič ne skrivajo, o čemer se vsakdo sam lahko prepriča, da so Hrvati pod Jelačićem, ker so se zoper Magjare za bitje monarhije in habsburške rodovine borili, namesto da bi bili s Košutom potegnili, zdaj za plačilo na milost in nemilost Magjarom prepuščeni, tako Srbi pod Stratimirovičem in Kničaninom, naposled Rumuni sami. Ali glavne pregrehe, da Magjari svoj cilj leta 18^{48/49} niso dosegli, so krivi Slovani, ker so se jugu še Rusi pod Paskievičem pridružili, kateri so upljivo avstrijskega dvoorla zopet na višino pomogli. Napačni politiki se je zahvaliti, ki se je v naši monarhiji ugnezdila, da je bilo Magjarom mogoče, Slovane, ki so vladarjevi rodbini zvesti ostali, za pregreho, ker za onega časa niso hoteli z njimi vred na razpadu sodelovati, kaznovati ali prosto povedano, se maščevati nad njimi. Kamor se ozremo, čutimo maščevanje Magjarov. Pred vsem so se morali Hrvatje pokoriti, da bi jih voljne storili za daljne njim še prisojene krivice, kar se sedaj vsaj z regnikolarno deputacijo posrečiti dozdeva. So ljudje, katere silijo eden in isti pot le večkrat iti in ki se potem trudni udajo, tako se tukaj kaže. Ker so pa Hrvatje po mnogih bojih več ali manj omrtveli, moralo se je sredstvo najti, stalnejše Srbe ukloniti, in sicer v kazen, ker so pod Stratimirovičem za poboj pri Vilagoši sodelovali, in glej! našli so cerkveno polje, na kojem so jim vojsko napovedali. Kraljevski komisar Majtheny je mož, ki brezobzirno ogerske Srbe v kozji rog žene, da bi s politiko enega Hainana — Ker so se pa tudi bivalci balkanskega polnotoka drznili pod Kničaninom leta 18^{48/49} proti Magjarom nastopiti, se je magjarski upljiv v osobi našega vnunjega ministra, zopet Magjar našel, da bolnemu Turku dá sredstvo na roko, na balkanskem polnotoku Slovane tlačiti in glej — že dohajajo poročila, da je bosanski paša Slovanom edino tamošnje pravo, o cerkvenih zadevah posvetovati se, cerkvene zборе prepovedal. Iz tega se vidi tendenca Avstro-Ogerske, Slovane kolikor mogoče uničevati.

Ker ravno naši monarhiji nobena moč v Evropi nij prijatelj, kar ima zahvaliti junakom vilagoškim, se nič ne genira s Turki v tem vprašanji družiti se in ne pozabi, da so Slovani bili, namreč Poljaki pod Sobieskim, ki so za časa dunajskega obleganja po Turkih, te poslednje premagali. To so zgodovinske resnice in okolščina, da so ravno Magjari pod Hohenwartom inaugurirano, Slovanom prijazno politiko perhorešcirali, nam daje dokaz, da z junaki pri Vilagoši niti odkritosrčnega porazumljenja še manj pa prijateljstva mogoče nij.

Domače stvari.

— (Slovensko gledališče.) Zadržana redna predstava dram. društva bode denes četrtek 17. aprila. Predstavljal se bode priljubljena, v zadnjič izvr-

Tujci.

15. aprila.

Europa: Alósch, Marija Weinek iz Reke. — Bariera iz Benetk. — Ešler iz Prevoje. — Zeig iz Trsta.
Pri Elefantu: Pošešnik iz Železnikov. — Kahn iz Dunaja. — Herden iz Stire. — Lapajne iz Idrije.
Pri Maliči: Jugovič iz Kranja. — Smebietel iz Dunaja. — Šmoler iz Haspee. — Jener iz Kranja. — Urbančič iz Turna. — Pražnikar iz Kamnika. — Perolori iz Benetk. — Cenc iz Dunaja.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

stno igrana drama „Marie-Jeanne“ v 5. dejanjih. V naslednjih dnevih bode še nekoliko predstav na korist nekaterih igralnih moči dram. društva. Prva bode v popedeljek 21. aprila na korist regisseurja in igralca g. Josipa Nollija.

— (V idrijski čitalnici) je bila v pondeljek jako lepa in obilo obiskana beseda. Predstavljal se je vesela igra „Bob iz Kranja“, in sicer posebno dobro. Pohvala gre v prvi vrsti Nežiki, gdēni T., ki je zlasti s petjem posebno vstrezala občinstvu. Polonica bila je popolnem na svojem mestu, kar pa se mora reči tudi o gg. igralcih, ki so po vsem zadostili, zlasti pa g. H. in J. Petje v zboru bilo je dobro ubrano; dopadel se je pa nazadnje še posebno odlomek Stritarjevih „pisem“ iz „Zvona“, pri katerem predstavljanji se je poleg gdēne B. odlikoval osmošolec, g. St.

— (Iz Motnika) se nam piše: Štajerska deželna vlada je postavila na kranjsko-štajerski meji straže, ki imajo zabraniti prenositev živinske kuge. Ali čujte: stražniki so Slovenci, vlada jim je pa dala nemške instrukcije in poduke v roke, katerih ne razumejo! Zakaj neki kitajskih ne?

Narodno-gospodarske stvari.

— Državne srečke 1864 l. Pri srečkanji 15. aprila so vzdignene serije: 112, 197, 600, 999, 1089, 1744, 2131, 3044, 3257. Prvo dobitko dobi št. 19 serije 999, drugo 15.000 gld. št. 32 serije 3257, 10.000 gld. št. 25 ser. 999, 5000 gld. št. 53 serije 600.

Poslano.

Blagorodnemu gospodu M. V. Lipoldu, c. k. nadsvetniku v Idriji.

Po dokončani veselici v idrijski čitalnici dne 14. t. m. ste se poslovili razen od nazočih gostov v dotični izbi tudi od nazoče gospe St. Meni nič tebi nič ste insultirali gospo St., rekoč da se zahvaljujete njenemu soprogu v Lj., za „reklamo“, t. j. za grdenje Vaše osebe v „Slov. Narodu.“ Te besede zgovorivši pred družbo 15—20 oseb pobegnili ste hitro skozi duri, da Vam niti odgovarjati nij bilo moč in s tem činom neizmerno razžalili blago gospo nenazočega g. St. Kaj mislite, omikani gosp. svetovalec, je-li dostojno, je-li izobraženega moža vredno javno napadati mirno gospo za „grehe“, katerih njen sopro — niti storil nij?

Več nazočih.

Tržna poročila.

— Iz Pešte 12. aprila. Deževno vreme v poslednjem času je bilo koristno za setve, zlasti iz Banata so se slišale pritožbe o preveliki suši. Noči niso tako hladne, da bi mraz bil kje škodoval. Vse upa na dobro letino ne samo kar žito, ampak tudi kar vino in sadje zadeva. Žitne cene so ostale nespremenjene. Pšenice se je kakih 60.000 centov prodalo po gl. 7.20 do 7.30; reži 10.000 vaganov po gl. 4.40. Ječmena se je dosti privažalo tako da je cena se za 10 do 20 kraje. znižala. Turšice je prišlo do 25.000 centov na prodajo po gl. 3.55; tudi oves je za 2 do 5 kr. cenejši. — Ovčja volna se je kupila po gl. 130 do 200 cent. Svinj se je pretekli teden do 10.000 privažalo, večidel iz Srbije in je bila cena po 29^{1/2} do 31 kraje. funt. S svinjsko mastjo se je malo kupčevalo in je cena zmirom enaka; isto tako pri špehu.

— Iz Dunaja 12. aprila. Vsled približajočih se praznikov je promet z žitom bil neznaten. Cene so iste, kakoršne so bile. Poročila, tudi vladna, iz vseh krajev vedo povedati, da dosedaj setve dobro kažejo. Pšenice se je na žitni borsi 30.000 centov spečalo po gl. 7.60 do 8.40 (87 funtov teška). Reži so mlinarji malo kupovali, bolj se je po ječmenu segalo, katerega cena se je za 5 do 10 kr. povišala, moka je še zmiraj v kupčiji zanemarjena. (Tudi tukaj v Ljubljani in v Trstu.)

Tržne cene

v Ljubljani 16. aprila t. l.

Pšenica 6 gl. 80 kr.; — rež 4 gl. 10 kr.; — ječmen 3 gl. — kr.; — oves 1 gl. 90 kr.; — ajda 3 gl. 40 kr.; — pros 3 gl. 10 kr.; — koruza 3 gl. 30 kr.; — krompir 1 gl. 90 kr.; — fižol 1 gl. 90 kr.; — masla funt — gl. 58 kr.; — mast — gl. 38 kr.; — špeh frišen — gl. 32 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govedine funt 26 kr.; — teletine funt 30 kr.; — svinjsko meso, funt 32 kr.; — sena cent 1 gl. 25 kr.; — slame cent — gl. 85 kr.; — drva trda 6 gld. 10 kr.; — mehka 4 gld. 70 kr.

Dunajska borsa 16. aprila.

(Izvirno poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gld. 55	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	„
1860 drž. posojilo	103	„
Akcije narodne banke	952	„
Kreditne akcije	332	50
London	108	75
Napol.	8	69 ^{1/2}
C. k. cekini	—	—
Srebro	107	75

Pravo amerik. krompirjevo seme

naravnost vvoženo,

samo od najizvrstnejših in celo zrelih, zdravih rastlin spravljeno, in sicer zgodnjih in poznih bir, ponujam

za 1 oral ali 1600 po 4 gld.,
 „ 1/2 orala ali 800 po 2 gld.,

(s poštno pošiljavo in navodom za obdelovanje v nemškem, ogerskem in slovanskem jeziku.)

Ker je zasad semena edino sredstvo zoper obče razširjeno krompirjevo bolezen in se na ta način zopet zdrav krompir za nasadbo pridobi, si dovolim gospode posestnike zemljišč in kmetovalce na to opozoriti, in to tim več, ker je obdelovanje prosto in se celo že v prvem letu resnično izvrsten uspeh doseže.

Dalje priporočam sočivno, poljsko, travniško, gozdno in cvetlično seme v veliki izbirk in glavni zapisnik se na blagovoljno zahtevanje takoj zastoj in franko dopošlje. (103—3)

Josip Aubök, prodajalnica semena,

Dunaj, v mestu, Steindlgasse Nr. 1.

Pošiljanje denarja po poštinih nakazih priporočam kot najugodnejše in najcenejše sredstvo plačevanja.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Kilišch**, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—40)

Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.